

NÉVY ANNA:

ANGYALI ÉNEK

Akkor este özvegy Kerekesné még éppúgy elvégezte a dolgát, mint más estéken. Előbb becsukta a varrógépet, összerakta a varrnivalókat s fekete ruhájáról meg kockás kötényéről leszedette a rátapadt szálakat. Kiment a konyhába, rőzsét tördelt, meggyújtotta a tüzet és odatette a vacsorát melegedni. Aztán a besötétedett udvarról bekiabálta a három kis gyereket. A tizenkétéves Julika, a legidősebbik is előkerült a szomszédból és segített anyjának megmosdatni a maszatos térdeket és a meleg, piszkos kis tenyereket. De amíg így munkálkodtak, anyja nem panaszkodott, hogy rosszul van. Csak egyszer szisszent fel, mikor túlmélyre hajolt a zsámlyon ülő Péterkéhez.

— Valami bajod van, anyám? — fordult feléje Julika és belenézett anyja sovány, sápadt arcába.

— Semmi, fiam, — mondta az asszony és tényleg nem is látszott rajta semmi különös. Kimérte a meleg, jószagú levest a kis pléhtányérokba és apró kenyérkockákat aprított melléje. A gyerekek még a játék hevétől élénken, hancúrozva ettek. Julika rászólt Sanyira, mert pancsolni kezdett a kanállal a gőzölgő lében.

Később, azután, hogy a gyerekeket lefektették, Julika valami könyvet nézegetett a konyhalámpa világánál, a sűrölt asztalra könyökölve. Eközben vette észre, hogy anyja a küszöbön áll, kezével a kilincsbe fogózik és arca eltorzul a fájdalomtól.

— Beteg vagy, anyám? — kérdezte megrémülve. Anyja alig észrevehetően bólintott, a lélegzet nehezen tört elő kinyílt száján keresztül.

— A hátam... — nyögte, mikor már az ágyban feküdt és csontos, sovány keze forrón, nyugtalanul fonódott Julika két ijedt gyerekkezére. Az tágranyílt szemmel nézte anyját, aki sohasem volt beteg, mindig csak nekik fáj, hol itt, hol ott. Lehajolt, mert látta, hogy anyja mondani akar neki valamit.

Csak nagynehezen értette meg, hogy borogatást akar. Kiment hát a konyhába, vízzel telemerete a nagy lavórt. törülközőket kotort elő s bemártotta, majd nagy ügyvel-bajjal kicsavarta őket s ráborította anyja forró, izzadt hátára.

Aztán megtörölte a kezét szoknyájába, a lámpát félig betakarta egy újságpapírral és tovább álldogált az ágy mellett. Fejében roppant zűrzavart érzett, térde úgy elgyöngült, hogy hirtelen le kellett ülnie.

Ült sokáig. Hallotta a gyerekek szuszogását, Péterke motyogott is álmában, kint valamelyik kertben egy kutya ugatott. De mindez most mintha roppant messzeségben lett volna, a közelben csak ketten virrasztottak az elhomályosított lámpa

fénycsíkjában; ő, a félelemtől el-elálló szívveréssel, meg az anyja, le-lecsukódó szemmel és nehéz lélegzettel.

— Orvost kell hívni — riadt fel egyszerre és talpraugrott a zsibbadt mozdulatlanságból. Anyjáról nagy ügyvel-bajjall le-szedte a forrón párolgó törülközőket és megcserélte. Aztán magárapapott egy kendőt, lehajolt anyjához, mondta neki, hogy elmegy és mindjárt visszajön, de csak nehéz lélegzését hallotta, nem válaszolt neki semmit.

Mikor betette maga mögött az ajtót, akkor döbrent rá, hogy ilyen későn még sohasem volt kint. Halálos csend volt köröskörül, a falu aludt.

— Nem kell messzire menni... — mondta félhangosan, de saját szava is idegenül hangzott. A kendőből azonban, melyet összehúzott a mellén, — anyja kendője volt — valami szag, valami furcsa, meleg szag csapódott feléje s egyszerre úgy érezte, hogy az a kendő védi, körülfogja és oltalmazza a sötétség ellen. Megindult hát, el-elfúló lélegzettel, nagyokat dobbanó szívvel. A kiskapu nyikorgott, csak úgy, mint nappal és ez kissé magához térítette.

Az utcán szaladni kezdett. Érezte a talpához ütődő köveket és a lábszárán fel-felfreccsenő sarat. A saroknál befordult, a doktor háza fehéren világított feléje. Megállt a kapu előtt, kitapogatta a csengőt. Az élesen, elnyújtottan szólalt meg, mikor meghúzta. Bent, a visszhangos folyosón, csoszogás hallatszott, aztán egy női hang kiszólt:

— Nincs itthon a doktor úr... Talán hajnalra megjön... Hova kéri?

— Kerekesekekhez... Anyám nagyon beteg... — Amint így, hangosan, kimondta, hirtelen ijedt könnyek szorították össze a torkát.

— Ha megjön, majd megmondom, hogy menjen át, — szólt a hang és az eltávolodó, csoszogó léptekkel Julika rémülete egyre nőtt. Egy pillanatig még dermedten állt, aztán szaladni kezdett hazafelé. Senkivel sem találkozott, csak egy kutya vicsorított rá egy kerítés mögül. Szinte beesett az ajtón.

A szobában csend volt, a lámpa füstölt. Hirtelen lejjebb csavarta a kanócot, aztán vigyázva, kicsit odavilágított anyjára. Az nyugtalanul feküdt, fel-felnyögött, lélegzete nehézkesen tört elő melléből. Homloka verítéktől nedvesen fénylett. Valamit mondott, Julika odahajolt föléje, de csak értelmetlen szavakat hallott.

— Ūristen — szorult össze a szíve. — félrebeszél... — Kapkodó, remegő kézzel nyúlt újra a vizesruhák után, hogy felváltsa őket. Később az óra féltizenkettőt ütött s hallotta, hogy az anyja újra megszólalt. Felfigyelt: apját hívta anyja, aki már rég meghalt.

Rámeredt az ágyra.

Belekapaszkodott az anyja forró, csontos kezébe. De a kéz nem szorította meg az övét, az ujjak erőtlenül hullottak le róla.

Szólt hozzá, de a rávetődő fénycsíokban látta, hogy az nem hallja.

Úgy érezte, hogy anyja távoli, ismeretlen vidékeken jár már, ahol nem éri el sem az ő kesergő hangja, sem a keze kapaszkodó szorítása.

Hangos sírásra fakadt. Sírása kétségbeesett, eltévedt madárként röpködött a szoba csendjében és tehetetlenül ütődött neki a falaknak. Egyre nyugtalanabbul feszült benne a kívánság: tenni kellene valamit. Imádkozni kellene, vagy énekelni. Jó hangosan... Valami szent éneket... Vagy ha a gyerekek énekelnének... Hiszen úgy szerette, ha énekeltek. Annyit tanítottta őket...

A gyerekek, mikor felrázta őket, álmosan, nyugősen tápáskodtak föl. Péterke sírvafakadt.

— Pszt... ne sírj... légy jó... énekelni fogunk... — Magához szorította a kisleít, a másik kettőt meg odahúzta az ágy melletti díványra.

Aztán néhányszor nagyot nyelt és halk, szipogó hangon, melyet szívének egész szorongása, tehetetlensége, segíteni-vágyása egyre fényesebbé, csengőbbé erősített, rákezdte:

Kegyességgel hívsz, ó Jézus, atyái szent kebledre ...

A többiek előbb félénken, bizonytalanul, majd nekibátorodva, engedelmesen énekeltek utána.

Reggel volt már, napfény surrant be az ablakon, mikor az öreg doktor benyitott; könnyen nyílt az ajtó, nem volt bezárva. Megállt az ágy előtt s Kerekesné lassan, fáradtan kinyitotta a szemét. Mosolygott, amikor az orvos fölője hajolt és győnge hangon kezdte mesélni neki:

— Már igazán azt hittem az éjjel, hogy meghalok... Ugy éreztem, hogy a homályos szobában minden felemelkedik velem, az ágy és valamennyi bútordarab, a szoba falai megnyílnak és roppant sötétség vesz köröskörül. Iszonyú erőfeszítést tettem, hogy lelépjek a szoba padlózatára, de nem sikerült lábammal talajt érnem. Később ebben a kínlódásban, ebben a reménytelen, fojtogató sötétségben, győnyörű álmot láttam. Azt álmodtam, hogy ez a Krisztus-kép, amely itt függ az ágyammal szemben, megelevenedik. Krisztus kilépett a képből, nagy fényesség vette körül és távolról, mintha angyalok énekeltek volna... — Neked még dolgod van a földön... — mondta. — Négy kis gyereked van... — Azzal megfogta a kezemet és egyszerre úgy éreztem, hogy megszűnik körülöttem a bizonytalan lebegés, lábam elérte a deszkapadlót... Látja, most sokkal jobban vagyok...

Láztól kifényesedett arcát nagy erőfeszítéssel fordította az ócska bórdivány felé és tekintetével egyenkint végigsímogatta a gyerekeit. Mind a négy aludt még, Julika felöltözve, félrekókadtt fejjel, a többiek meg, mint riadt verebek, hozzábújva, hangosan szuszogtak.